

МЕТОДИКА ЗАСТОСУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ КЕЙСІВ У ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОФІЛЮ

В статті викладено методичні засади застосування особистісно-розвивальних педагогічних технологій у професійно-технічній освіті. Розкрито кейс-технологію. Проаналізовано сучасну практику впровадження кейс-технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників будівельної галузі, наведено конкретні приклади її реалізації.

Ключові слова: кейс-метод, технологічна схема створення кейсу, методика застосування кейс-технології на занятті.

Пащенко Т. Н.

МЕТОДИКА ПРИМЕНЕНИЯ УЧЕБНЫХ КЕЙСОВ В ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ СТРОИТЕЛЬНОГО ПРОФИЛЯ

В статье изложены методические принципы применения личностно-развивающих педагогических технологий в профессионально-техническом образовании. Раскрыта кейс-технология. Проанализирована современная практика внедрения кейс-технологий в профессиональную подготовку квалифицированных рабочих строительной отрасли, приведены конкретные примеры ее реализации.

Ключевые слова: кейс-метод, технологическая схема создания кейсу, методика применения технологии кейса на занятии.

Paschenko T.N.

METHODOLOGY of APPLICATION of EDUCATIONAL KEYS is In PROFESIYNO-TEKHNICHNIKH EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS of BUILDING PROFILE

In the article methodical principles of application of personality-developing pedagogical technologies are expounded in vocational education. Modern practice of introduction of technologies of case of studies is analysed in professional preparation of skilled workers of building industry, concrete examples of her realization are made.

Keywords: the case-method, flowsheet of creation to case, methodology of application of technology of case on employment.

Постановка проблеми. Головним завданням професійно-технічної освіти є підготовка творчого, активного, відповідального висококваліфікованого робітника, компетентного і конкурентоспроможного на ринку праці. Перед викладачами професійно-технічного навчального закладу постає задача формування такого випускника, який буде вміти швидко адаптуватись в нових

умовах, активно діяти, самостійно приймати рішення, вчитись упродовж життя. Тому існує постійна проблема вдосконалення якості освіти відповідно до вимог сьогодення та прогнозів майбутнього.

Потік інформації у сучасному світі вимагає застосування таких методів навчання, які дозволили б ефективно передавати доволі великий обсяг знань, забезпечили високий рівень оволодіння матеріалом, який вивчається. Сьогодні основні методичні інновації пов'язані з використанням активних, або як їх ще називають інтерактивних, методів навчання. Суть їх полягає у тому, що навчальний процес організовується на основі взаємодії, діалогу, в ході якого учні навчаються критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, враховувати альтернативні думки, приймати продумані рішення, брати участь у дискусіях, спілкуватись з іншими людьми.

Проте, в роботі навчальних закладів професійно-технічної освіти, інноваційні процеси розвиваються стихійно, що стримує розвиток нового, прогресивного. Тому актуальною є проблема дослідження інноваційних педагогічних технологій та їх використання на уроках теоретичного та виробничого навчання у професійно-технічних навчальних закладах.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблемою використання кейс-методу під час викладання різних дисциплін в українській вищій школі займалися Ю. Сурмін [6], О. Сидоренко [5, 7], П. Шеремета, В. Чуба, Г. Каніщенко [10]; в російській освіті – О. Смолянінова [8], В. Давиденко, Е. Михайлова [4], Н. Піскунова, О. Пилипенко, Н. Тітова, О. Маргвелашвілі та ін.

Метод case-study або метод конкретних ситуацій – метод активного проблемно-ситуаційного аналізу, заснований на навчанні шляхом вирішення конкретних завдань (вирішення кейсів).

В основу кейс-методу покладені концепції розвитку розумових здібностей. Суть методу полягає у використанні конкретних випадків (ситуацій, історій, тексти яких називаються «кейсом») для спільного аналізу, обговорення або вироблення рішень учнями з певного розділу навчання дисципліни.

Мета статті. Проаналізувати сучасну практику впровадження кейс-технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників будівельної галузі, навести конкретні приклади її реалізації.

Виклад основного матеріалу. Метод case-study – інструмент, який дозволяє застосувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань. Метод сприяє розвитку в учнів самостійного мислення, уміння вислуховувати і враховувати альтернативну точку зору, аргументовано висловити власну. За допомогою цього методу учні мають можливість проявити і удосконалити аналітичні навички, навчитися працювати в команді, знаходити найбільш раціональне вирішення поставленої проблеми.

Безпосередня мета методу case-study – спільними зусиллями групи учнів проаналізувати ситуацію, яка має місце у реальному житті і розробити практичне рішення; закінчення процесу – оцінка запропонованих алгоритмів і вибір кращого в контексті поставленої проблеми [3].

Основною проблемою в справі впровадження кейс-технологій у навчальний процес підготовки кваліфікованих робітників є відсутність розроблених кейсів із спеціальних дисциплін, забезпечення навчально-методичною літературою, як конструкторів кейсів, так і викладачів, які використовують їх у своїй діяльності.

Проектування і конструювання кейсів являє собою доволі складний процес.

Викладач, насамперед, має створити кейс, сформулювати запитання та методичний інструментарій для його аналізу. Це відповідальна робота, так як носить не лише методичний, а й науково-дослідницький характер. Її виконання передбачає ретельну підготовку методичного забезпечення, як для самостійної роботи учнів, так і для проведення заняття. Тому, для ефективного використання кейсів в процесі підготовки кваліфікованих робітників, викладач професійно-технічного закладу має володіти технологією розробки та використання кейсів.

Роль викладача полягає у спрямуванні бесіди або дискусії, наприклад, за допомогою проблемних запитань і контролю часу роботи над проблемою.

Періодично викладач може узагальнювати, пояснювати, нагадувати теоретичні аспекти або робити посилання на відповідну літературу.

Робота над конкретним кейсом може проводитись в шість етапів: I етап – підготовка; II етап – планування; III етап – дослідження; IV етап – результати; V етап – оформлення звіту; VI етап – оцінка результатів (табл. 1).

Таблиця 1.

Програма управлінських дій викладача і учнів при роботі з кейсом

№ етапу	Дії, кроки викладача	Дії, кроки учня
I етап Підготовка	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчення матеріалів (історія, таблиці, ситуації) 2. Підготовка словника та літератури 3. Знайомство з ситуацією 4. Мотивація діяльності 5. Допомога в формулюванні проблеми 6. Допомога в постановці завдань 7. Розробка методів можливого вирішення проблеми (приклади) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомлення з термінологією 2. Сприйняття нових знань (актуалізація) 3. Ознайомлення з конкретною ситуацією 4. Критичне переосмислення 5. Виокремлення проблеми або групи проблем 6. Формулювання проблеми 7. Розгляд прикладів, конкретних ситуацій
II етап Планування	<ol style="list-style-type: none"> 1. Висловлення припущень 2. Висунення пропозицій, ідей критеріїв оцінки 3. Підбір методик 4. Корекція плану та завдань 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вироблення детального плану дій 2. Визначення мети і завдань 3. Вибір методів аналізу інформації 4. Пошук ідей для вирішення проблеми 5. Вибір форм і методів звіту
III етап Дослідження	<ol style="list-style-type: none"> 1. Спостереження за роботою учнів 2. Непряме керування діяльності (консультації, поради) 3. Підбір методик обговорення 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Обговорення варіантів рішення проблеми 2. Групова дискусія з викладачем 3. Вироблення варіантів рішень 4. Моделювання конкретних дій на базі прийнятого рішення
IV етап Результати	<ol style="list-style-type: none"> 1. Спостереження за ходом обробки результатів і аналізу 2. Допомога в формулюванні висновків 3. Корекція підсумкових матеріалів 4. Теоретичне узагальнення 5. SWOT –аналіз 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Остаточне формулювання рішення 2. Аналіз причин 3. Можливі сценарії розвитку ситуації 4. Можливі варіанти попередження ситуації 5. Формулювання єдиного правильного рішення 6. Опис аналогічних ситуацій з досвіду учнів 7. SWOT –аналіз
V етап Оформлення звіту	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сприйняття звіту 2. Постановка доцільних запитань 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Представлення результатів індивідуальних та групових звітів 2. Колективне обговорення з викладачем
VI етап Оцінка результатів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Оцінка зусиль учнів, їх креативності, якості звіту 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самооцінка 2. Взаємооцінка 3. Вербальна оцінка викладача 4. Апеляція

Кожний крок роботи над кейсом може реалізовуватися різними методами, наприклад, вивчення сценарію – самостійне читання тексту, аналіз документів і таблиць, обговорення матеріалів в групі («Мозкова атака»); окреслення проблеми – висунення припущень («Лист по колу», «Дискусія»); вирішення проблеми – колективна дискусія (методики: «Спільний пошук», «Синтез думок», «Конференція», «Резюме»); представлення результатів роботи, захист роботи – звіт про роботу, презентація, виступ.

Важливою проблемою навчання за кейс-методом являється проблема оцінювання учнів. Учень повинен розуміти не лише технологію роботи над кейсом, а й систему оцінювання. Використання кейс-методу повинно мати всі види оцінювання, зокрема поточне, проміжне (найчастіше це буде модульний контроль) та підсумкове. Поточна оцінка стимулює учня до обговорення під час практичних або семінарських занять і допомагає керувати процесом обговорення кейсу. Проміжний контроль дозволяє визначити прогрес учня, а підсумковий – визначити рівень оволодіння курсом чи дисципліною. Перевірка й оцінювання знань повинні здійснюватися відповідно до дидактичних принципів навчання [9].

Оцінювання роботи учня над кейсом орієнтується на якісне відображення таких складників [2, с.24-25]: виступ, який характеризує спробу серйозного попереднього аналізу (правильність рішень, підготовленість, аргументованість тощо); звернення уваги на певне коло питань, які потребують поглибленого обговорення; володіння категоріальним апаратом, намагання давати визначення та виявляти зміст понять; демонстрація уміння логічно мислити, якщо точки зору висловлені раніше, підсумовуються й приводять до логічних висновків; пропозиція альтернатив, які раніше залишались без уваги; пропозиція певного плану дій або плану втілення рішень; визначення суттєвих елементів, які повинні враховуватися під час аналізу кейсу; підбиття підсумків обговорення, тобто виступу під час з'ясування результатів.

Під час оцінювання роботи учня можливо проводити різноманітні форми оцінювання.

Оцінювання знань – така форма дає можливість оцінити знання учнів при

виконанні ними будь-яких завдань.

Оцінювання навичок мислення – така форма дає можливість оцінити навички мислення при виконанні учнями будь-яких навчальних завдань: виділяти головне, робити порівняння, визначати потрібну інформацію, ставити потрібні запитання (хто? що? де? коли? чому?), характеризувати проблему, відокремлювати факти від суб'єктивної думки, бачити необ'єктивність судження, відокремлювати помилкову інформацію від правильної, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, знаходити і наводити аргументи, робити висновки, бачити альтернативні варіанти рішення, перевіряти висновки на практиці, передбачати можливі наслідки, демонструвати логічно обґрунтовані судження.

Оцінювання навичок презентації думок – ця форма дає змогу оцінити навички учнів, виражати свої думки в письмовій або усній формі. Такі навички є частиною комунікативних навичок (навичок спілкування). Перед тим як використовувати цю форму, викладач повинен визначити норми проведення презентації або форму представлення результатів роботи.

Оцінювання навичок участі в дискусії – уміння учнів дискутувати допоможе викладачу оцінити список можливих позитивних і негативних моделей поведінки. На основі цього списку можна скласти форму спостереження та оцінювання знань учнів. Можна вибрати кілька учнів для оцінювання роботи всієї академічної групи й окремих учасників дискусії.

Оцінювання внеску учня в дискусію - така форма стане в нагоді викладачу під час спостереження та оцінювання кількох учнів протягом заняття. Оцінюються, наприклад, такі складові поведінки: допомагає визначити питання для обговорення; ретельно працює над питаннями; є цікавим і уважним слухачем; порівнює ідеї, що викладаються, зі своїми власними; обмірковує інформацію, що подається іншими учнями; узагальнює ідеї, коли це необхідно і т.д.

Оцінювання участі учасника дискусії – така форма оцінювання застосовується переважно при проведенні оцінювальної дискусії. Вона надається спостерігачам, які мають оцінити конкретного учня за певними критеріями, потім вони виголошують та обґрунтовують свою оцінку. Зрозуміло, що таку форму

може використовувати і викладач для своєї роботи над оцінюванням. Види діяльності які оцінюються: висловлення чіткої аргументованої позиції учасника в дискусії; формування сутнісного зауваження; використання аргументів та джерел інформації; залучення до дискусії інших учасників; постановка уточнюючих питань з метою подальшого розвитку дискусії; виявлення протиріччя в аналізі явища; дотримання правил дискутування; пасивність в дискусії; перебивання інших учасників дискусії; намагання говорити тільки самому; приниження інших учасників дискусії.

Оцінювання учнем власної роботи – така форма дає можливість оцінити роботу малої групи самими учнями.

Метод Case Studies в навчанні учнів дозволяє підвищити пізнавальний інтерес до навчальних дисциплін, сприяє розвитку дослідницьких, комунікативних і творчих навичок. Суть навчання методом CS полягає в пропозиції кожним варіантів, виходячи із знань практичного досвіду і інтуїції.

Основна функція методу CS – вчити учнів вирішувати складні проблеми, які не можливо вирішити аналітичним способом.

Використання цього методу дозволяє підвищити пізнавальний інтерес до навчальних дисциплін, сприяє розвитку дослідницьких, комунікативних і творчих навичок учнів. Однак при всій очевидності переваг і цінностей цього методу на шляху у педагогів-новаторів можуть виникнути й проблеми і труднощі [3]. Одним з недоліків є можливість лише епізодично використовувати методику в навчальному процесі. Підготовка таких занять, порівняно з традиційними, займає більше часу не компенсуючись додатковою заробітною платнею педагогічного працівника. Треба зважати і на те, що до ПТНЗ вступають учні з різним рівнем інтелектуальних здібностей, культури, менталітету. Тому може виникати складність добору креативних груп з огляду на психологічні особливості та рівні підготовки особистості. В свою чергу, розділення навчальної групи на підгрупи різного креативного рівня може викликати ускладнення психологічного клімату учнівського колективу.

В наш час відчувається величезний дефіцит кейсів, які можуть бути використані викладачами ПТНЗ. Тому перед педагогом, що бажає використати метод case-study, постає питання самостійної розробки й написання кейсів.

Методика проведення заняття з використанням кейсу по дисципліні «Будівельні конструкції» для професійної підготовки кваліфікованих робітників будівельної галузі.

1. Мета заняття

Ознайомити учнів з кейс-методом, поглибити, розширити та закріпити знання з теми ..., вироблення навичок критичного оцінювання різних точок зору, здійсненні самоаналізу, самоконтролю та самооцінки, підвищення зацікавленості учнів в освоєнні навчального матеріалу, створення умов для розкриття внутрішнього інтелектуального потенціалу і самооцінки учнів, доведення до максимуму природних можливостей всіх учнів.

2. Організаційна структура заняття

В занятті приймає участь академічна група. Із складу учасників формуються робочі підгрупи (команди) по 3 - 5 учнів. Можливі різні підходи до формування команд: знаючи рівень підготовки кожного учня, команди формує викладач; можливо запропонувати учасникам розділитися на команди по бажанню. В кожній команді обираються ланкові, які організують і координують роботу.

3. Функції учасників заняття

Команди – виконавці. Мета їх діяльності – проаналізувати ситуацію, яка має місце у реальному житті і розробити практичне рішення; закінчення процесу – оцінка запропонованих алгоритмів і вибір кращого в контексті поставленої проблеми.

Викладач (викладачі). Керує обговоренням кейсу в командах, забезпечує додатковою інформацією. Оцінює роботу кожного учня та команд в цілому. Оцінює прийняття рішення на поставлені запитання.

4. Процес заняття по кейс-методу.

Особливу увагу викладач звертає на діючу під час заняття систему стимулювання. Команда набирає певну кількість балів, яка впливає на оцінку кожного учня.

В команді обираються або назначаються викладачем ланкові. Викладач кожній команді роздає матеріали кейсу, форми таблиць, схем, які необхідно заповнити в процесі рішення кейсу.

4.2. Підготовчий етап. Стадії 3, 4, 5. На цьому етапі учням необхідно уважно прочитати кейс, ознайомитися із ситуацією. Обговорення кейсу – постановка діагнозу, з'ясування можливих причин появи симптомів.

Необхідно виявити проблему, узагальнити і проаналізувати інформацію. Коментар викладача з більш детальним поясненням цілі кожної команди. Він ставить запитання до тексту, які могли б стимулювати учнів до постановки проблеми даної ситуації: Про які проблеми свідчать наведені дані? Який прогноз подальшого розвитку можна зробити виходячи з даної ситуації? Які чинники, на Вашу думку, сприяють погіршенню ситуації ..? Обґрунтуйте свою думку? За допомогою яких методів можна вплинути на дану ситуацію? Користуючись знаннями, отриманими під час вивчення теми, змодельуйте програму виходу із даного становища. Презентуйте Вашу роботу у вигляді проекту, в якому подайте перелік першочергових заходів, направлених на подолання негативних явищ, розробіть послідовні кроки покращення становища у даному контексті.

Така форма виконання завдання стимулює учнів до інтенсивної творчої праці.

4.3. Аналітичний (робочий) етап. Стадії 6, 7, 8. Учні вивчають відповідний теоретичний матеріал, використовуючи конспекти лекцій і практичних занять, підручники і навчальні посібники, інші методичні видання. Можуть використовувати Інтернет, відеоматеріали тощо. Випишують значення необхідних термінів – заповнюють таблицю термінів.

При всій простоті названого етапу потрібні значні зусилля викладача, щоб стимулювати інтерес учнів до самостійної роботи, активізувати та

інтенсифікувати їх навчальну діяльність. У процесі самостійної роботи до учнів застосовують різноманітні методи і прийоми навчання, в тому числі і традиційні.

Так як учні самостійно за кейсом вивчають новий матеріал, необхідний для виконання практичного завдання, часто виникає потреба у перевірці його засвоєння. Методи перевірки можуть бути різними: (усний – фронтальне опитування, взаємоперевірка, відповідь за картками, тестування, рейтинг і т.д.

На цьому етапі відбувається планування рішення кейсу: учні розробляють план ситуаційного аналізу; вибирають методи аналізу інформації; генерують ідей для вирішення проблеми.

Робота в мікрогрупах займає центральне місце в кейс-методі. Принципи організації самостійної спільної роботи учнів у командах, які реалізуються на заняттях з будівельних конструкцій: *принцип співробітництва*: самоорганізація учнів; сукупність спільної й індивідуальної діяльності; самостійна робота вдома як випереджаюче навчання і робота безпосередньо на занятті; *принцип колективізму*: участь кожного учня в постановці цілей навчальної роботи, діяльності, контролі, оцінці і обліку спільної діяльності; робота кожного адресована не викладачеві, а всім учням; викладач – організатор і керівник навчальної діяльності, член цього колективу; *принцип рольової участі*: добровільність при виборі ролей; задоволення від зіграної ролі; тактовність у зміні ролей; *принцип відповідальності*: результатом роботи команди є робота кожного учня, присутні методи самоконтролю та самооцінки.

Саме при роботі в команді відбувається розбір ситуацій як сукупності обставин, обстановки або стану справ, в яких учні виявляють протиріччя.

Учні слухають один одного, говорять самі, записують, аналізують отриманий результат, при цьому сперечаються, вчать слухати, погоджуватися з кращим проектом рішення, знаходять помилки, проектують рішення, дії, готують матеріал для дискусії.

Все це дає можливість організувати розвиваючий навчальний процес, тому що в рішенні творчого завдання учні спочатку ведуть уявний перебір відомих їм

способів рішення і, не знайшовши його в арсеналі свого колишнього досвіду, конструюють новий спосіб.

Обговорення результатів в кожній команді здійснюється в ході *дискусії*. У процесі дискусії учні знаходять протиріччя, помилки, неточності, підходи, варіанти рішень, моделюють рішення, дії, говорять, слухають, відстоюють думку групи. В процесі обговорення проблеми ланковий повинен визначити техніку роботи своєї команди. Наприклад, як будуть фіксувати ідеї, думки члени групи – окремо, чи це буде робити сам ланковий? Можна запропонувати фіксувати ідеї на окремих листках, а потім згуртувати їх за схожістю для того, щоб систематизувати обговорення і полегшити прийняття рішення. Продумати техніку прийняття підсумкового рішення, якщо розроблено декілька близьких або альтернативних рішень. Це може бути метод простого рейтингового голосування, метод вагового голосування (кожному члену підгрупи присвоюється певна вага – бали для голосування), метод парних порівнянь тощо. В деяких випадках ланковий може взяти на себе відповідальність за прийняття рішення.

Результатом дискусії є прийняття єдиного, найбільш оптимального прийнятого після обговорення рішення, формування умінь, навичок вирішення нестереотипно завдань і розвиток логічного дискусійного мислення.

Для представлення результатів роботи над проблемою (темою) рекомендується підготувати резюме у вигляді висновків (текст, графіки, таблиці). Подання результатів аналізу кейса, або презентація, виступає дуже важливим аспектом кейс-методу. Уміння публічно представити інтелектуальний продукт, добре його рекламувати, показати його переваги та можливі напрямки ефективного використання, а також вистояти під шквалом критики, є дуже цінною інтегральною якістю сучасного фахівця.

Непублічна презентація менш ефектна, але навчальна роль її значна. Найчастіше непублічна презентація виступає у вигляді підготовки звіту з виконання завдання, при цьому стимулюються такі якості, як уміння підготувати текст, точно і акуратно скласти звіт, не допустити помилки в розрахунках і т.д. Підготовка письмового аналізу кейса аналогічна підготовці усного, з тією

різницею, що письмові звіти-презентації зазвичай більш структуровані і деталізовані. Найважливішим при цьому є власний аналіз представленого матеріалу, його відповідна інтерпретація та зроблені пропозиції.

Як письмова, так і усна презентація результатів аналізу кейса може бути групова та індивідуальна. Звіт може бути індивідуальним або груповим в залежності від складності та обсягу завдання. Індивідуальна презентація формує відповідальність, зібраність, волю; групова – аналітичні здібності, вміння узагальнювати матеріал, системно бачити проект.

Письмові звіти передаються на рецензування. Проходить це одночасно для всіх команд, порушення часового режиму веде за собою штрафні санкції.

4.4. Підсумковий етап. Стадії 9, 10, 11. Ознайомившись з результатами рецензування, деякі команди можуть бути незадоволені. Спірні питання розглядає викладач, виносячи їх на обговорення всієї групи. Учні оцінюють повноту і обґрунтованість прийнятих рішень. За доказані поправки окремі учні можуть заробити своїй команді додаткові бали.

Для загальної дискусії під час звіту команд про роботу з кейсами можливо використання ряду прийомів організації дискусії: *круглий стіл* – бесіда, в якій приймають участь всі ланкові команд і проходить обмін думками; *симпозіум*, в ході якого ланкові команд виступають з звітами, після чого відповідають на запитання; *дебати*, побудовані на основі фіксованих виступів учасників – представників двох команд – і спростувань; *відкрита дискусія*, в якій звично викладач спочатку задає питання: «Як ви вважаєте, яка тут основна проблема?». Потім керує дискусією, вислуховує аргументи «за» та «проти» і пояснення до них.

Всі учні виступають слухачами і опонентами доповідача, а потім оцінюють доповідь ланкового. Обговорення проблеми закінчується підсумковим виступом викладача.

Оцінювання учасників дискусії є найважливішою проблемою навчання за допомогою кейс-методу.

На стадії оцінювання на кожну команду і кожного учня заповнюється бланк оцінювання і виставляється загальна оцінка. В кінці заняття викладач підраховує

кількість балів та виставляє оцінку кожному учаснику заняття.

На 11-й, останній стадії, викладач підводить підсумки заняття, наголошує на домашній самостійній роботі, рекомендує літературу, дає методичні поради щодо їх виконання.

5. Система стимулювання

Для активізації діяльності учнів на занятті з аналізу кейс-методу застосовується система стимулювання, яка дозволяє оцінити якість прийнятих кожною командою рішень за кількістю набраних балів. Тому всі зацікавлені в тому, щоб набрати більшу кількість балів.

В розробленій системі стимулювання для кожного структурного елементу приведено склад оцінювальних характеристик і відповідні їм норми премій і штрафів в балах. Крім того, для виявлення окремих особливо активних (або пасивних) учнів вводяться додаткові бали.

Набрані командами бали впливають на оцінку кожного учня. Бали можливо виразити, при необхідності, через чотирьохбальну систему.

Висновки. На сьогодні недостатньо розроблені пакети кейсів для різних дисциплін по підготовці кваліфікованих робітників. Впровадження кейс-технологій в навчальний процес ПТНЗ знаходиться поза межами реальної уваги, не маючи ні теоретичної, ні методичної підтримки.

Для широкого застосування кейс-методу при викладанні спеціальних дисциплін у ПТНЗ необхідно створити сучасну базу кейсів, адаптованих до сучасних умов.

Більш детально з методикою проведення заняття з предмета «Будівельні конструкторії» в ПТНЗ можна ознайомитися в методичних рекомендаціях для педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів, працівників науково-навчально-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти МОН України [9].

Література

1. Застосування особистісно-розвивальних педагогічних технологій у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників (методичні рекомендації для

- педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів, працівників науково-навчально-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти МОН України) / М. В. Артюшина, Я. Ю. Білоконь, І. Б. Дремова, О. Б. Кошук, І. А. Мося, Т. М. Пашенко, Г. М. Романова; за ред. Г. М. Романової. – К. : Ін-т проф.-тех. освіти НАПН України, 2014. – 132 с.
2. Збірник міні-кейсів з дисципліни «Комунікативні процеси у навчанні» / ред. Л.О. Савенкової, В.М. Приходько. – К. : КНЕУ. – 2009. – 343 с.
 3. Миронець О.М. Використання кейс-проектів для ПТНЗ сільськогосподарського профілю / О.М. Миронець // Удосконалення управління регіональною системою професійно-технічної освіти в Україні: Інформаційно-аналітичний збірник за підсумками обласного ярмарку педагогічної та учнівської творчості професійно-технічних навчальних закладів. – Дніпропетровськ. – 2008. – С. 19-23.
 4. Михайлова Е. А. Кейс и кейс-метод: общие понятия / Е. А. Михайлова // Маркетинг. – 1999. – №1. – С.109-117.
 5. Сидоренко О. Передмова // Ситуаційна методика навчання: теорія і практика / Упор. Сидоренко О., Чуба В.. – К.: Центр інновацій та розвитку. – 2001. – С.7-8.
 6. Ситуационный анализ, или Анатомия Кейс-метода / Под ред. д-ра социологических наук, профессора Сурмина Ю.П. – К.: Центр инноваций и развития. – 2002. – 286 с.
 7. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика / Упор. Сидоренко О., Чуба В.. – К.: Центр інновацій та розвитку. – 2001. – 127 с.
 8. Смолянинова О.Г. Дидактические возможности метода case study в обучении студентов [Электронный ресурс] / О.Г. Смолянинова. – Красноярск: КГУ. – 2002. Режим доступа: <http://www.lan.krasu.ru/studies/authors/smolyaninova/CASESTUDY/articles/ECASE.html>.
 9. Шевченко О. П. Навчальний потенціал кейс-методу [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://vuzlib.com/content/view/315/84/>

10.Шеремета П.М., Каніщенко Л.Г. Кейс-метод: з досвіду викладання в українській бізнес-школі / За ред. О.І.Сидоренка; 2-ге вид. – К.: Центр інновацій та розвитку. – 1999. – 80с .